Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 2 mars 2017*

”Begäran om förhandsavgörande — Förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 — Skydd av Europeiska unionens finansiella intressen — Artikel 3 — Förordning (EEG) nr 3665/87 — Artikel 11 — Återkrav av felaktigt utbetalt exportbidrag — Förordning (EEG) nr 3002/92 — Artikel 5a — Otillbörligen släppt säkerhet — Utestående ränta — Preskriptionstid — Den tidpunkt då fristen börjar löpa — Preskriptionsavbrott — Maximal frist — Längre frist — Tillämplighet”

I mål C-584/15

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av tribunal administratif de Melun (förvaltningsdomstolen i Melun, Frankrike) genom beslut av den 5 november 2015, som inkom till domstolen den 11 november 2015, i målet

Glencore Céréales France

mot

Etablissement national des produits de l’agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz samt domarna E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (referent) och C. Lycourgos,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona

justitiesekreterare: handläggaren V. Tourrès,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 9 juni 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Glencore Céréales France, genom F. Citron och S. Le Roy, avocats,

— Frankrikes regering, genom D. Colas, S. Ghiandoni och A. Daly, samtliga i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom A. Bouquet, J. Baquero Cruz och G. von Rintelen, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 8 september 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* * Rättegångsspråk: franska

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT L 312, 1995, s. 1), av artikel 11 i kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 351, 1987, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 24 s. 216), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 495/97 av den 18 mars 1997 (EGT L 77, 1997, s. 12) (nedan kallad förordning nr 3665/87), och av artikel 5a i kommissionens förordning (EEG) nr 3002/92 av den 16 oktober 1992 om fastställande av gemensamma tillämpningsföreskrifter för kontroll av användningen av eller bestämmelsen för varor från intervention (EGT L 301, 1992, s. 17; svensk specialutgåva, område 3, volym 45 s. 113), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 770/96 av den 26 april 1996 (EGT L 104, 1996, s. 13) (nedan kallad förordning nr 3002/92).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Glencore Céréales France (nedan kallat Glencore) och Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer). Målet rör betalning av ränta på exportbidrag som felaktigt utbetalts till nämnda bolag.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning nr 2988/95

3 Tredje skälet i förordning nr 2988/95 har följande lydelse:

”… Det är … viktigt att inom alla områden bekämpa handlingar som kan skada [unionens] finansiella intressen.”

4 I artikel 1 i förordning nr 2988/95 föreskrivs följande:

”1. För att skydda [unionens] finansiella intressen antas härmed allmänna regler om enhetliga kontroller och om administrativa åtgärder och sanktioner rörande oegentligheter i förhållande till [unions]rätten.

2. Med oegentligheter avses varje överträdelse av en bestämmelse i [unions]rätten som är följden av en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör och som har lett eller skulle ha kunnat leda till en negativ ekonomisk effekt för [unionens] allmänna budget eller budgetar som de[n] förvaltar, antingen genom en otillbörlig utgift eller genom minskning eller bortfall av inkomster som kommer från de egna medel som uppbärs direkt för [unionens] räkning.”

5 I artikel 3 i förordningen föreskrivs följande:

”1. Preskriptionstiden för att vidta åtgärder är fyra år från det att den oegentlighet som avses i artikel 1.1 begicks. Kortare preskriptionstider, dock inte under tre år, kan emellertid föreskrivas i de regler som gäller för vissa sektorer.

För kontinuerliga eller upprepade oegentligheter löper preskriptionstiden från den dag då oegentligheten upphörde. …

Preskriptionstiden avbryts av varje åtgärd som den behöriga myndigheten underrättar den berörda personen om och som har till syfte att utreda eller beivra oegentligheten. Preskriptionstiden börjar åter löpa efter varje åtgärd som innebär avbrott.

Preskriptionen inträder emellertid senast den dag då en tid som motsvarar den dubbla preskriptionstiden löper ut utan att den behöriga myndigheten beslutat om någon sanktion, utom i de fall då det administrativa förfarandet inställts i enlighet med artikel 6.1.

2. Fristen för verkställighet av det beslut varigenom den administrativa sanktionen utfärdas är tre år. Fristen löper från den dag då beslutet vinner laga kraft.

Preskriptionsavbrott och avbrott i verkställighet regleras i nationell lag.

3. Medlemsstaterna har möjlighet att tillämpa en längre frist än den som anges i punkt 1 respektive punkt 2.”

6 Avdelning II i förordning nr 2988/95 har rubriken ”Administrativa åtgärder och sanktioner”. I denna avdelning ingår artikel 4. Artikel 4.1 och 4.2 har följande lydelse:

”1. Varje oegentlighet medför som en allmän regel att den förmån som erhållits på ett otillbörligt sätt dras in

— genom förpliktelse att betala tillbaka utestående belopp eller de belopp som uppburits på ett otillbörligt sätt,

— genom förlust, helt eller delvis, av den garanti som ställts som säkerhet för en begäran om en förmån som beviljats eller när ett förskott mottagits.

2. Tillämpningen av de åtgärder som anges i punkt 1 skall begränsas till indragning av den förmån som erhållits samt, om så föreskrivs, ränta som kan beräknas på en fast räntesats.”

7 I artikel 5 i samma förordning anges vilka administrativa sanktioner som de oegentligheter som begås uppsåtligen eller som orsakas av oaktsamhet kan medföra.

Förordning nr 3665/87

8 Förordning nr 3665/87 har upphävts och ersatts av kommissionens förordning (EG) nr 800/1999 av den 15 april 1999 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 102, 1999, s. 11, och rättelse i EGT L 180, 1999, s. 53). I målet vid den nationella domstolen är emellertid förordning 3665/87 tillämplig.

9 I artikel 11 i förordning nr 3665/87 föreskrevs följande:

”… mottagaren [ska] när det felaktigt utbetalas ett bidrag återbetala det felaktigt mottagna beloppet, inklusive eventuella sanktionsbelopp enligt punkt 1 första stycket, till en ränta som beräknas på grundval av den tid som förflyter mellan utbetalning och återbetalning. Dock

a) om återbetalningsplikten täcks av en ännu inte frisläppt säkerhet, anses beslag av denna säkerhet enligt artiklarna 23.1 eller 33.1 gälla som indrivning av det återbetalningsskyldiga beloppet,

b) om säkerheten redan har frisläppts, ska mottagaren betala ett belopp motsvarande den säkerhet som skulle ha blivit förverkad plus en ränta som beräknas för perioden från datum för frisläppandet till dagen före betalningsdatum.

Betalningen skall äga rum senast 30 dagar efter mottagandet av betalningskravet.

…”

Förordning nr 3002/92

10 Kommissionens förordning (EG) nr 3002/92 upphävdes och ersattes av förordning (EEG) nr 1130/2009 av den 24 november 2009 om fastställande av gemensamma tillämpningsföreskrifter för kontroll av användningen och/eller destinationen för varor från intervention (EUT L 310, 2009, s. 5). I målet vid den nationella domstolen är emellertid förordning 3002/92 tillämplig.

11 Artikel 5a.1 och 5a.2 i förordning nr 3002/92 hade följande lydelse:

”1. Om det fastställs, sedan den säkerhet som avses i artikel 5 helt eller delvis frisläpps, att produkterna helt eller delvis inte nått föreskriven användning eller bestämmelseort, skall den behöriga myndigheten i den medlemsstat där säkerheten har frisläppts, kräva att den berörda aktören betalar ett belopp som motsvarar värdet av den säkerhet som skulle ha förverkats om försummelsen hade beaktats innan säkerheten frisläpptes. Till detta belopp skall läggas ränta beräknad från dagen för säkerhetens frisläppande till dagen före betalningsdatum.

Den behöriga myndighetens mottagande av det belopp som avses i föregående stycke skall utgöra återvinning av den orättmätigt beviljande ekonomiska förmånen.”

2. Betalning skall verkställas inom 30 dagar från dagen för mottagande av betalningsanmodan.

…”

Fransk rätt

12 Genom loi nr 2008–561, du 17 juin 2008, portant réforme de la prescription en matière civile (lag nr 2008–561 av den 17 juni 2008 om reform av civilrättslig preskription) (JORF nr 141, den 18 juni 2008, s. 9856) inrättades ett nytt system för civilrättslig preskription, vilken kodifierats i artikel 2224 i code civil (civillagen). Sistnämnda bestämmelse har följande lydelse:

”Personliga fordringar och fordringar som avser lös egendom preskriberas fem år efter det att innehavaren av en rättighet fick kännedom om eller borde ha fått kännedom om de faktiska omständigheter vilka gav innehavaren möjlighet att utöva rättigheten.”

13 I artikel 26 i denna lag stadgas följande:

”I. – Bestämmelserna i denna lag om förlängning av preskriptionstid ska tillämpas på de fall då preskriptionstiden inte har löpt ut då lagen träder i kraft. Redan upplupen preskriptionstid ska beaktas.

II. – Bestämmelserna om förkortning av preskriptionstiden i denna lag ska tillämpas på preskriptionstid från och med lagens ikraftträdande, dock utan att den totala preskriptionstiden kan överstiga den maximala preskriptionstiden enligt tidigare lagstiftning.

III. – När talan väckts innan denna lag trätt i kraft, ska förfarandet regleras enligt tidigare lagstiftning. Denna lag ska även tillämpas vid överklaganden och kassationsförfaranden …”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

14 Den 26 maj 1999 tilldelades bolaget Glencore en exportlicens vilken gav bolaget rätt att exportera 3 300 ton maltkorn i lös vikt, för vilket bolaget hade rätt till exportbidrag.

15 Efter en kontroll av tullmyndigheten, vid vilken oegentligheter i samband med lastningen av spannmålen på de fartyg med vilka de skulle exporterats uppdagades, fattade Office national interprofessionnel des céréales ett beslut, riktat till Glencore, om krav på återbetalning av 93 933,85 euro, vilket belopp motsvarade felaktigt erhållna exportbidrag, med tillägg för en administrativ sanktion och straffavgift motsvarande 50 procent respektive 15 procent av exportbidragen. Återbetalningskravet delgavs bolaget den 25 februari 2004.

16 Mellan maj och september 2000 lämnade Glencore in exportdeklarationer avseende 43 630,13 ton interventionsvete till tullmyndigheten.

17 Efter en kontroll av tullmyndigheten, vid vilken oegentligheter avseende formerna för lagring av vetet innan export uppdagades, fattade Office national interprofessionnel des céréales den 30 november 2005 tre beslut riktade till Glencore, om krav på återbetalning av 113 685,40 euro, 22 285,60 euro och 934 598,28 euro, på grund av att bolaget felaktigt mottagit dessa belopp. Återbetalningskraven delgavs bolaget genom skrivelse av den 5 januari 2006.

18 Efter att utan framgång ha väckt talan vid den behöriga domstolen mot de i punkterna 15 och 17 i förevarande dom angivna besluten om återbetalning, betalade Glencore de belopp som hade krävts den 6 april 2010, vad gäller stödet för export av maltkorn, och den 27 september 2010, vad gäller beloppen för export av vete.

19 Genom beslut av den 16 april 2013, till vilket ett återbetalningskrav av den 12 april 2013 bifogats, begärde FranceAgriMer att Glencore skulle betala 289 569,05 euro i ränta för de belopp som bolaget felaktigt erhållit.

20 Glencore väckte talan mot nämnda beslut vid den hänskjutande domstolen och gjorde gällande att dessa räntefordringar, mot bakgrund av artikel 3.1 i förordning nr 2988/95, var preskriberade.

21 Mot denna bakgrund beslutade tribunal administratif de Melun (förvaltningsdomstolen i Melun, Frankrike) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

1) Går det att utläsa av [domen av den 29 mars 2012, Pfeifer & Langen KG (C-564/10, EU:C:2012:190)] att artikel 3 i [förordning nr 2988/95], är tillämplig på åtgärder vilka syftar till betalning av ränta som ska utgå med stöd av [artikel 11.3 i förordning nr 3665/87] och artikel 5a i [förordning nr 3002/92]?

2) Ska räntefordran till sin natur anses följa av en kontinuerlig eller upprepad oegentlighet vilken upphör den dag huvudfordran betalas, varmed preskriptionsfristen för räntan börjar löpa först denna dag?

3) För det fall fråga 2 besvaras nekande: Börjar preskriptionstiden löpa den dag som den oegentlighet som gav upphov till huvudfordran ägde rum eller börjar den löpa först när stödet betalats eller säkerheten frisläppts, vilket är den dag från vilken räntan ska beräknas?

4) Ska vid tillämpningen av preskriptionsbestämmelserna i förordning nr 2988/95 varje åtgärd som avbryter preskriptionstiden för huvudfordran även anses avbryta preskriptionstiden för räntan, även om ränta inte nämns i samband med de åtgärder som avbryter preskriptionstiden för huvudfordran?

5) Inträder preskription med anledning av att den maximal frist som anges i artikel 3.1 fjärde stycket i förordning nr 2988/95 har löpt ut, om det utbetalande organet, inom denna period, kräver återbetalning av det felaktigt utbetalda stödet, utan att samtidigt begära utbetalning av ränta?

6) Kunde den allmänna preskriptionstiden på fem år, vilken infördes i nationell rätt i artikel 2224 i civillagen genom lag nr 2008–561 …, med avseende på preskriptionstid som ännu inte hade löpt ut vid tidpunkten för nämnda lags ikraftträdande, ersätta den preskriptionstid på fyra år som föreskrivs i förordning nr 2988/95 med tillämpning av det undantag som föreskrivs i artikel 3.3 i nämnda förordning?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

22 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att den i nämnda bestämmelse föreskrivna preskriptionstiden är tillämplig på sådana krav på räntefordringar som är aktuella i det nationella målet, vilka har sin grund i artikel 11.3 i förordning nr 3665/87 och artikel 5a i förordning nr 3002/92.

23 Det ska inledningsvis erinras om att det genom förordning nr 2988/95, enligt dess artikel 1, och som det framgår av tredje skälet i förordningen, har införts ”allmänna regler om enhetliga kontroller och om administrativa åtgärder och sanktioner rörande oegentligheter i förhållande till [unions]rätten”. Detta har skett i syfte att ”inom alla områden bekämpa handlingar som kan skada [unionens] finansiella intressen” (dom av den 11 juni 2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punkt 20 och där angiven rättspraxis).

24 Enligt artikel 3.1 i förordning nr 2988/95 är preskriptionstiden för att vidta åtgärder fyra år från det att oegentligheten begicks eller, för kontinuerliga eller upprepade oegentligheter, från den dag då oegentligheten upphörde. Enligt samma bestämmelse kan det emellertid, i sektorsspecifika regler, föreskrivas kortare preskriptionstider, vilka dock inte får understiga tre år.

25 I det aktuella fallet innehåller de sektorsspecifika unionsbestämmelser som är aktuella i det nationella målet, nämligen förordning nr 3665/87 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter och förordning nr 3002/92 om fastställande av gemensamma tillämpningsföreskrifter för kontroll av användningen av eller bestämmelsen för varor från intervention, inte några särskilda bestämmelser om preskription.

26 Det följer av domstolens fasta praxis att den preskriptionstid på fyra år som avses i artikel 3.1 i förordning nr 2988/95 är tillämplig såväl på oegentligheter som leder till en administrativ påföljd i den mening som avses i artikel 5 i förordningen som på oegentligheter som dem som är aktuella i det nationella målet, vilka blir föremål för en administrativ åtgärd som innebär att den förmån som erhållits på ett otillbörligt sätt dras in i med stöd av artikel 4 i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juni 2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

27 Enligt artikel 4.1 i förordning nr 2988/95 ska varje oegentlighet i den mening som avses i artikel 1.2 i förordningen, som en allmän regel medföra att den förmån som erhållits på ett otillbörligt sätt dras in, bland annat, genom förpliktelse att betala tillbaka de belopp som uppburits på ett otillbörligt sätt. Det anges vidare i artikel 4.2 i förordningen att tillämpningen av de åtgärder som anges i punkt 1 ska begränsas till indragning av den förmån som erhållits samt, om så föreskrivs, ränta som kan beräknas på en fast räntesats.

28 Det är i förevarande fall ostridigt att de återbetalningskrav som är i fråga i det nationella målet, vilket utfärdats av den behöriga myndigheten för att återkräva de belopp som Glencore felaktigt mottagit, på grund av de oegentligheter som bolaget gjort sig skyldigt till, antogs med stöd av artikel 11.3 i förordning nr 3665/87, vad gäller maltkorn i lös vikt och med stöd av artikel 5a i förordning nr 3002/92, vad gäller interventionsvete. Det framgår vidare av handlingarna i målet att även besluten om att kräva ränta utöver återkravet av nämnda belopp antogs med stöd av dessa bestämmelser.

29 I de ovannämnda bestämmelserna föreskrivs uttryckligen att återbetalning av de belopp som den berörda aktören felaktigt tagit emot ska ökas med ränta, vilken ska beräknas på grundval av dessa belopp, i förhållande till den tid som förflutit mellan utbetalningen av stödet och att det återbetalas. I artikel 5a.1 andra stycket i förordning nr 3002/92 preciseras att den behöriga myndighetens mottagande av det sålunda beräknade beloppet ska utgöra återvinning av den orättmätigt beviljande ekonomiska förmånen till aktören i fråga.

30 De i det nationella målet aktuella återbetalningskraven ska således kvalificeras som ”administrativa åtgärder” i den mening som avses i artikel 4.1 och 4.2 i förordning nr 2988/95, såväl vad gäller huvudfordran som räntefordran, eftersom båda utgör återvinning av den orättmätigt beviljande ekonomiska förmån som beviljats den berörda aktören.

31 Härav följer att den i artikel 3.1 i nämnda förordning föreskrivna preskriptionstiden är tillämplig på sådana omständigheter som de i det nationella målet aktuella.

32 Denna slutsats påverkas inte av den rättspraxis som följer av domen av den 29 mars 2012, Pfeifer & Langen (C-564/10, EU:C:2012:190), till vilken den hänskjutande domstolen har hänvisat. Domstolen har visserligen i punkt 53 i nämnda dom slagit fast att artikel 3 i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att den preskriptionstid som gäller enligt denna artikel för återkrav av huvudfordran inte är tillämplig på räntefordran till följd av huvudfordran, men såsom framgår av denna punkt avser denna tolkning endast en sådan situation där räntan enbart följer av en skyldighet enligt nationell rätt, och inte, som i förevarande fall utgår med stöd av unionsrätten.

33 Av det anförda följer att den första frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 3.1 i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att den i nämnda bestämmelse föreskrivna preskriptionstiden är tillämplig på sådana krav på räntefordringar som är aktuella i det nationella målet, vilka har sin grund i artikel 11.3 i förordning nr 3665/87 och artikel 5a i förordning nr 3002/92.

Den andra frågan

34 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 andra stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att den omständigheten att en aktör är skyldig att betala sådana räntefordringar som de som är aktuella i det nationella målet, innebär en ”kontinuerlig eller upprepad oegentlighet” i den mening som avses i denna bestämmelse, för vilken preskriptionstiden för räntan börjar löpa den dag då de felaktigt utbetalda belopp som utgör huvudfordran, återbetalas.

35 Det framgår av domstolens praxis att det är fråga om en ”kontinuerlig eller upprepad” oegentlighet i den mening som avses i artikel 3.1 andra stycket i förordning nr 2988/95 när någon erhåller ekonomiska förmåner till följd av flera likartade transaktioner som strider mot en och samma unionsbestämmelse (dom av den 11 juni 2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punkt 49, och där angiven rättspraxis).

36 Mot bakgrund av denna definition, har den franska regeringen i sina yttranden till domstolen gjort gällande att den oegentlighet i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95 som ligger till grund för varje räntefordran i det nationella målet, ska betraktas som skild från den oegentlighet

som gett upphov till huvudfordran i dessa fall. Det föreligger således en kontinuerlig oegentlighet genom att huvudfordran inte reglerats, under hela den tid som aktören är skyldig att erlägga densamma.

37 Emellertid kan sådana räntor som i det nationella målet, mot bakgrund av de överväganden som anges i punkt 29 i förevarande dom, inte anses vara en följd av en oegentlighet i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95, som är skild från den som gett upphov till återkravet av de belopp som utgör huvudfordran.

38 För att det ska vara fråga om en oegentlighet i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95, ska två villkor vara uppfyllda, nämligen att det ska ha förekommit en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör som utgör en överträdelse av unionsrätten samt en negativ ekonomisk effekt, eller en potentiell negativ ekonomisk effekt, för unionens budget (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export, C-59/14, EU:C:2015:660, punkt 24).

39 Vad gäller villkoret avseende överträdelse av unionsrätten, framgår det av artikel 11.3 i förordning nr 3665/87 och av artikel 5a i förordning nr 3002/92, att samma överträdelse av en unionsrättslig bestämmelse samtidigt ger upphov till återkrav av de belopp som felaktigt tagits emot på grund av överträdelse, och ränta utöver dessa belopp, vilka tillsammans utgör återkravet av den ekonomiska fördel som den berörda aktören felaktigt beviljats.

40 Vad gäller villkoret om en negativ ekonomisk effekt, eller en potentiell negativ ekonomisk effekt, för unionens budget, ska det i likhet med vad generaladvokaten har angett i punkterna 51 och 60 i sitt förslag till avgörande påpekas att de i artikel 11.3 i förordning nr 3665/87 och artikel 5a i förordning nr 3002/92 föreskrivna räntorna utgör kompensationsränta, vars syfte är att återspegla den negativa ekonomiska effekt som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95, under tiden mellan skadans uppkomst och då beloppet återbetalas av berörd aktör.

41 Tvärtemot vad den franska regeringen har hävdat följer härav att vad gäller en överträdelse av bestämmelserna i förordningarna nr 3665/87 och 3002/92 ger en oegentlighet i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95 upphov till återkrav av den fördel som felaktigt beviljats den berörda aktören. Detta återkrav utgörs enligt artikel 11.3 i förordning nr 3665/87 och artikel 5a i förordning nr 3002/92 av de felaktigt utbetalda stöden eller beloppen, jämte ränta enligt vad som föreskrivs i dessa artiklar.

42 Den andra frågan ska således besvaras enligt följande. Artikel 3.1 andra stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att den omständigheten att en aktör är skyldig att betala sådana räntefordringar som de som är aktuella i det nationella målet, inte innebär en ”kontinuerlig eller upprepad oegentlighet” i den mening som avses i denna bestämmelse. Sådana fordringar ska anses följa av samma oegentlighet i den mening som avses i artikel nr 2988/95, som den som leder till återkrav av de belopp som erhållits felaktigt, vilka utgör huvudfordringarna.

Den tredje frågan

43 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 första stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att vad gäller antagande av sådana administrativa åtgärder som är aktuella i det nationella målet, som avser återkrav av ränta, den i artikel 3.1 första stycket föreskrivna preskriptionstiden ska börja löpa då den oegentlighet som gett upphov till återkrav av de felaktigt utbetalda beloppen, på vilka ränta beräknats, ägde rum eller ska preskriptionstiden börja löpa den dag från vilken räntan ska beräknas.

44 Det framgår av svaret på den andra frågan att sådana fordringar som dem som är aktuella i det nationella målet ska anses följa av samma oegentlighet i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95, såväl vad gäller huvudfordran som räntefordran.

45 Enligt artikel 3.1 första stycket i förordning nr 2988/95 är följaktligen preskriptionstiden för att vidta åtgärder för att återkräva sådana fordringar fyra år från det att oegentligheten begicks.

46 Tidpunkten då oegentligheten begicks ska bedömas med utgångspunkt från omständigheterna i det nationella målet.

47 Domstolen har nämligen slagit fast att vad gäller villkoren för att en oegentlighet ska konstateras, om vilka det erinras i punkt 38 i förevarande dom, den tidpunkt då preskriptionstiden börjar löpa motsvarar den tidpunkt då den sista händelsen inträffar, det vill säga antingen vid den tidpunkt då den negativa ekonomiska effekten uppkommer, när detta sker efter den handling eller underlåtenhet som utgör en överträdelse av unionsrätten, eller vid tidpunkten för denna handling eller underlåtenhet, när den aktuella förmånen har beviljats före nämnda handling eller underlåtelse (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export, C-59/14, EU:C:2015:660, punkt 26).

48 Domstolen har med avseende på exportbidrag preciserat att en ”negativ ekonomisk effekt” i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95 uppkommer vid den tidpunkt då beslut fattas om att slutgiltigt bevilja den berörda förmånen. Det är nämligen från den tidpunkten som det faktiskt föreligger en negativ ekonomisk effekt för unionens allmänna budget. Nämnda negativa ekonomiska effekt kan inte anses föreligga före den tidpunkt då förmånen slutgiltigt beviljas. Om så däremot ansågs vara fallet, skulle nämligen preskriptionstiden för att återkräva förmånen kunna börja löpa redan innan förmånen beviljats (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export, C-59/14, EU:C:2015:660, punkt 32). Vad gäller en sådan säkerhet som avses i artikel 5a i förordning nr 3002/92, uppkommer en negativ ekonomisk effekt i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95, den dag så säkerheten frisläpps.

49 I förevarande mål är det inte möjligt att med utgångspunkt från vad som angetts i beslutet om hänskjutande vad gäller tidsföljden för omständigheterna i det nationella målet slå fast vare sig när den negativa ekonomiska effekten i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95 inträffade, eller om denna negativa ekonomiska effekt inträffade före eller efter den handling eller underlåtenhet som utgör en överträdelse av unionsrätten ägde rum.

50 Det ankommer under alla omständigheter på den hänskjutande domstolen, som har full kunskap om de aktuella omständigheterna i det nationella målet, att avgöra huruvida den berörda förmånen slutgiltigt beviljades innan den handling eller underlåtenhet som utgör en överträdelse av unionsrätten ägde rum. Om så är fallet, börjar preskriptionstiden för återkrav avseende den aktuella räntefordran att löpa då denna handling eller underlåtelse ägde rum. Om förmånen däremot beviljades efter denna handling eller underlåtenhet, motsvaras den tidpunkt då fristen börjar löpa (*dies a quo*) av den dag från vilken räntan ska beräknas.

51 Av det anförda följer att den tredje frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 3.1 första stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att vad gäller antagande av sådana administrativa åtgärder som är aktuella i det nationella målet, som avser återkrav av ränta, ska den i artikel 3.1 första stycket föreskrivna preskriptionstiden börja löpa då den oegentlighet som gett upphov till återkrav av de felaktigt utbetalda beloppen, på vilka ränta beräknats, ägde rum, det vill säga då den händelse som utgör denna oegentlighet, nämligen handlingen eller underlåtenheten eller den negativa ekonomiska effekt som slutligen följer därav.

Den fjärde och den femte frågan

52 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde och femte frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 fjärde stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att vad gäller antagande av sådana administrativa åtgärder som är aktuella i det nationella målet, som avser återkrav av ränta, preskriptionen inträder då den frist som anges i artikel 3.1 fjärde stycket löpt ut, när den behöriga myndigheten under preskriptionstiden, trots att den krävt återbetalning av de belopp som felaktigt erhållits, inte antagit något beslut avseende räntorna.

53 Det framgår av såväl ordalydelsen som systematiken i artikel 3.1 i förordning nr 2988/95 att den, i fjärde stycket, anger en absolut preskriptionstid för att vidta åtgärder mot en oegentlighet. Det anges härvidlag att preskriptionen inträder senast den dag då en tid som motsvarar den dubbla preskriptionstiden i förhållande till den som anges i första stycket i samma bestämmelse löper ut utan att den behöriga myndigheten beslutat om någon påföljd, utom i de fall då det administrativa förfarandet ställts in i enlighet med artikel 6.1 i förordningen (dom av den 11 juni 2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punkt 63).

54 Mot bakgrund av domstolens praxis ska det konstateras att denna absoluta frist är tillämplig även när oegentligheter leder till att administrativa åtgärder vidtas i den mening som avses i artikel 4 i denna förordning (dom av den 3 september 2015, Sodiaal International, C-383/14, EU:C:2015:541, punkt 33).

55 Domstolen har vidare slagit fast att denna frist bidrar till att stärka rättssäkerheten för de ekonomiska aktörerna genom att förhindra att preskriptionen av möjligheten att vidta åtgärder mot en oegentlighet skjuts upp på obestämd tid genom upprepade preskriptionsavbrytande åtgärder (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juni 2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punkt 64).

56 Förutom det fall då det administrativa förfarandet avbryts i enlighet med artikel 6.1 i förordning nr 2988/95 avbryter således åtgärder i syfte att utreda eller beivra oegentligheter, vilka vidtagits av den behöriga myndigheten och vilka den berörda personen underrättats om i enlighet med artikel 3.1 tredje stycket i förordningen, inte den preskriptionstid som föreskrivs i artikel 3.1 fjärde stycket i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juni 2015, Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, punkt 72).

57 Härav följer att den behöriga myndigheten, då det gäller sådana oegentligheter som dem som är i fråga i det nationella målet, är skyldig att vidta de administrativa åtgärder för att återkräva den ekonomiska fördel som felaktigt beviljats, under alla omständigheter inom den frist som föreskrivs i artikel 3.1 fjärde stycket i förordning nr 2988/95.

58 Denna frist är mot bakgrund av de överväganden som anges i punkterna 30 och 45 i förevarande dom tillämplig på såväl de åtgärder för att återkräva beloppen som avses i artikel 11.3 i förordning nr 3665/87 och i artikel 5a i förordning nr 3002/92, som åtgärder för att återkräva räntor enligt dessa bestämmelser. Den börjar löpa den dag då den oegentlighet, i den mening som avses i artikel 1.2 i förordning nr 2988/95, och som utgör en överträdelse av förordningarna nr 3665/87 och nr 3002/92, begicks.

59 Den behöriga myndigheten var följaktligen, i en sådan situation som den som är aktuell i det nationella målet där denna myndighet först har krävt återbetalning av huvudfordran innan den därefter krävt betalning av ränta, och om det antas att åtgärder för preskriptionsavbrott vidtagits med avseende på räntan, skyldig att anta beslutet om betalning av ränta inom den frist som anges i artikel 3.1 fjärde stycket i förordning nr 2988/95.

60 Härav följer att när det begåtts oegentligheter avseende förordningarna 3665/87 och nr 3002/92, som i det nationella målet, under åren 1999 och 2000, innebär artikel 3.1 fjärde stycket i förordning nr 2988/95 att den behöriga myndigheten inte under år 2013 kan anta ett beslut avseende räntor enligt

artikel 11.3 i förordning nr 3665/87 och artikel 5a i förordning nr 3002/92, då fordringarna avseende dessa räntor då var preskriberade, vilket det ankommer på den nationella domstolen att kontrollera. Mot bakgrund av att fristen som anges i artikel 3.1 fjärde stycket i förordning nr 2988/95 är absolut, gäller nämnda slutsats även när den behöriga myndigheten inom den i nämnda bestämmelse föreskrivna fristen har antagit ett beslut om återkrav av huvudfordran.

61 Mot bakgrund av ovanstående överväganden ska den fjärde och den femte frågan besvaras enligt följande. Artikel 3.1 fjärde stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att vad gäller antagande av sådana administrativa åtgärder som är aktuella i det nationella målet, som avser återkrav av ränta, preskriptionen inträder då den frist som anges i artikel 3.1 fjärde stycket löpt ut, när den behöriga myndigheten under preskriptionstiden, trots att den krävt återbetalning av de belopp som felaktigt erhållits, inte antagit något beslut avseende räntorna.

Den sjätte frågan

62 Den hänskjutande domstolen har ställt den sjätte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.3 i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att en preskriptionstid som föreskrivs i nationell rätt som är längre än den som föreskrivs i artikel 3.1 i ovannämnda förordning, i en sådan situation som i det nationella målet, kan tillämpas på återkrav av räntefordran som uppkommit innan denna preskriptionstid trädde i kraft och som enligt den sistnämnda bestämmelsen ännu inte preskriberats.

63 Det ska erinras om att medlemsstaterna enligt artikel 3.3 i förordning nr 2988/95 får tillämpa en längre preskriptionstid än minimitiden på fyra år som föreskrivs i artikel 3.1 i nämnda förordning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 september 2014, Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punkt 54).

64 I samband med den möjlighet som föreskrivs i artikel 3.3 i förordning nr 2988/95 har medlemsstaterna ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av de längre preskriptionstider som de önskar tillämpa i fall av oegentligheter som skadar unionens finansiella intressen (dom av den 17 september 2014, Corman, C-341/13, C-341/13, EU:C:2014:2230, punkt 55 och där angiven rättspraxis).

65 Det följer vidare av domstolens praxis att enligt artikel 3.3 i förordning nr 2988/95 kan medlemsstaterna dels fortsätta att tillämpa de längre preskriptionstider som redan fanns vid tidpunkten för antagandet av förordningen, dels införa nya preskriptionsregler i vilka föreskrivs sådana frister efter denna tidpunkt (dom av den 29 januari 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb m.fl., C-278/07–C-280/07, EU:C:2009:38, punkt 42)

66 Vad gäller målet vid den nationella domstolen, så framgår det av begäran om hänskjutande att vid den tidpunkt då de aktuella oegentligheterna begicks fanns det inte något preskriptionssystem i nationell rätt som kunde äga tillämpning i stället för den ordning som anges i förordning nr 2988/95.

67 Den hänskjutande domstolen har emellertid preciserat att genom lag nr 2008–561, av den 17 juni 2008, om vars övergångsbestämmelser det erinrats i punkt 13 i förevarande dom, inrättades ett nytt system för civilrättslig preskription i vilket preskriptionstiden bestämdes till fem år.

68 Den hänskjutande domstolens fråga avser under dessa omständigheter huruvida unionsrätten utgör hinder för att tillämpa en längre frist i den mening som avses i artikel 3.3 i förordning nr 2988/95, då detta skulle leda till att den preskriptionstid som i princip gäller för en ännu ej preskriberad fordran skulle förlängas med ett år.

69 Domstolen erinrar först om att en längre frist än den som föreskrivs i artikel 3.1 i förordning nr 2988/95 endast kan komma i fråga om den aktuella fordran inte är preskriberad enligt första stycket i denna bestämmelse och inte heller enligt fjärde stycket i samma bestämmelse, när fristen träder i kraft, vilket framgår av punkterna 53 och 59 i förevarande dom.

70 För det fall medlemsstaterna med stöd av artikel 3.3 i förordning nr 2988/95 föreskriver längre preskriptionstider, är de med avseende på denna bestämmelse, inte skyldiga att föreskriva sådana längre preskriptionstider i särskilda eller sektoriella bestämmelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 januari 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb m.fl., C-278/07–C-280/07, EU:C:2009:38, punkt 46). Medlemsstaterna kan även genom lag inrätta en allmän preskriptionstid (se, för ett likande resonemang, dom av den 17 september 2014, Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punkterna 57 och 63, och där angiven rättspraxis).

71 Även om en längre frist tillämpas med stöd av artikel 3.3 i förordning nr 2988/95, inträder preskriptionen under alla omständigheter och oberoende av preskriptionsavbrott, senast den dag då en preskriptionstid som är dubbelt så lång som denna längre frist löper ut.

72 Medlemsstaterna har visserligen, vilket framgår av punkt 64 i förevarande dom, ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av längre preskriptionstider, men de måste likväl iaktta de allmänna unionsrättsliga principerna, särskilt rättssäkerhetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

73 Såsom framgår av domstolens praxis på det straffrättsliga området, är det med avseende på rättssäkerhetsprincipen, i princip tillåtet för medlemsstaterna att förlänga preskriptionstiderna när de gärningar som läggs de tilltalade till last aldrig har preskriberats (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 september 2015, Taricco m.fl., C-105/14, EU:C:2015:555, punkt 57).

74 Vad gäller proportionalitetsprincipen ska det påpekas att tillämpningen av en nationell preskriptionstid som är längre, i den mening som avses i artikel 3.3 i förordning nr 2988/95, i syfte att beivra oegentligheter på det sätt som avses i denna förordning, inte får gå uppenbart längre än vad som är nödvändigt för att uppnå målet att skydda unionens finansiella intressen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 september 2014, Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, punkt 59 och där angiven rättspraxis). Vad gäller en preskriptionstid på fem år, såsom den som föreskrivs i artikel 2224 i civillagen, i dess lydelse enligt lag nr 2008–561, så är den inte mer än ett år längre än den som föreskrivs i artikel 3.1 i förordning nr 2988/95. En sådan preskriptionstid går således inte uppenbart längre än vad som är nödvändigt för att de nationella myndigheterna ska kunna beivra oegentligheter som kan leda till en negativ ekonomisk effekt för unionens budget och är förenlig med proportionalitetsprincipen.

75 Vad närmare bestämt gäller situationen i det nationella målet, ankommer det på den hänskjutande domstolen att, mot bakgrund av svaret på den andra och den tredje frågan samt överväganden i punkt 58 i förevarande dom avseende den tidpunkt då preskriptionstiden för sådana räntefordringar som är aktuella i det nationella målet börjar löpa, kontrollera huruvida dessa fordringar var preskriberade mot bakgrund av artikel 3.1 första stycket och fjärde stycket i förordning nr 2988/95 vid den tidpunkt då en femårig preskriptionstid inrättades genom lag nr 2008–561. Om det visar sig att fordringarna inte var preskriberade vid denna tidpunkt, förefaller det, mot bakgrund av artikel 3.1 i förordning nr 2988/95 som om den dubbla preskriptionstiden i förhållande till den period på fem år som föreskrivs i lag nr 2008–561 under alla omständigheter löpt ut då den behöriga myndigheten antog sitt beslut om de aktuella räntorna, i april 2013, vilket det likväl ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

76 Av det anförda följer att den sjätte frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 3.3 i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att en preskriptionstid som föreskrivs i nationell rätt som är längre än den som föreskrivs i den ovannämnda bestämmelsen, i en sådan situation som i det nationella målet, kan tillämpas på återkrav av räntefordran som uppkommit innan denna preskriptionstid trädde i kraft och som enligt den sistnämnda bestämmelsen ännu inte preskriberats.

Rättegångskostnader

77 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

1) **Artikel 3.1 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen ska tolkas så, att den i nämnda bestämmelse föreskrivna preskriptionstiden är tillämplig på sådana krav på räntefordringar som är aktuella i det nationella målet, vilka har sin grund i artikel 11.3 i kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 495/97 av den 18 mars 1997, och artikel 5a i kommissionens förordning (EEG) nr 3002/92 av den 16 oktober 1992 om fastställande av gemensamma tillämpningsföreskrifter för kontroll av användningen av eller bestämmelsen för varor från intervention, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 770/96 av den 26 april 1996.**

2) **Artikel 3.1 andra stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att den omständigheten att en aktör är skyldig att betala sådana räntefordringar som de som är aktuella i det nationella målet, inte innebär en ”kontinuerlig eller upprepad oegentlighet” i den mening som avses i denna bestämmelse. Sådana fordringar ska anses följa av samma oegentlighet i den mening som avses i artikel nr 2988/95, som den som leder till återkrav av de belopp som erhållits felaktigt, vilka utgör huvudfordringarna.**

3) **Artikel 3.1 första stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att vad gäller antagande av sådana administrativa åtgärder som är aktuella i det nationella målet, som avser återkrav av ränta, ska den i artikel 3.1 första stycket föreskrivna preskriptionstiden börja löpa då den oegentlighet som gett upphov till återkrav av de felaktigt utbetalda beloppen, på vilka ränta beräknats, ägde rum, det vill säga då den händelse som utgör denna oegentlighet, nämligen handlingen eller underlåtenheten eller den negativa ekonomiska effekt som slutligen följer därav.**

4) **Artikel 3.1 fjärde stycket i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att vad gäller antagande av sådana administrativa åtgärder som är aktuella i det nationella målet, som avser återkrav av ränta, preskriptionen inträder då den frist som anges i artikel 3.1 fjärde stycket löpt ut, när den behöriga myndigheten under preskriptionstiden, trots att den krävt återbetalning av de belopp som felaktigt erhållits, inte antagit något beslut avseende räntorna.**

5) **Artikel 3.3 i förordning nr 2988/95 ska tolkas så, att en preskriptionstid som föreskrivs i nationell rätt som är längre än den som föreskrivs i artikel 3.1 i nämnda förordning, i en sådan situation som i det nationella målet, kan tillämpas, i en sådan situation som den i det nationella målet, på återkrav av räntefordran som uppkommit innan denna preskriptionstid trädde i kraft och som enligt den sistnämnda bestämmelsen ännu inte preskriberats.**

Underskrifter